

IN MEMORIAM

Димитар Димески

(28 септември 1940 - 7 јули 2004)

На на 7 јули (Иванден) 2004 година, на пат кон родниот Прилеп ненадејно, во 64 година од животот, почина д-р Димитар Димески, редовен професор во Институтот за историја при Филозофскиот факултет во Скопје. Проф. д-р Димески почина пред крајот на работниот век, без да ги дочека пензионерските денови и новата книга што беше во завршна фаза. Непредвидливата судбина ја потврди својата суровост.

Професорот д-р Димитар Димески замина ненадејно, но зад себе остави импозантни дела, достоини за респект. Тоа му обезбеди високо место во македонската историографија. Тој беше врвен познавач и истражувач на македонското револуционерно националноослободително движење од крајот на XIX и почетокот на XX век. Оттука, неговото физичко заминување од овоземскиот свет претставува огромна загуба за Институтот за историја при Филозофскиот факултет во Скопје, но и воопшто загуба за македонската историографска мисла.

Димитар Димески е роден на 28 септември 1940 година во Прилеп, каде што завршил основно и средно образование. Дипломирал на Институтот за историја при Филозофскиот факултет во Скопје на 28 септември 1964 година. На 1 април 1966 година започнал да работи како асистент по предметот „Историја на македонскиот народ - нов век“ на Институтот за историја при Филозофскиот факултет. Докторирал на тема „Македонското националноослободително движење во Битолскиот вилает (1893-1903 г.)“ на 9 мај 1979 година. Истата 1979 година е избран за доцент, а во јануари 1985 за вонреден професор. Во 1990 година д-р Димитар Димески е избран за редовен професор по предметот „Историја на македонскиот народ - нов век“. Во тоа звање го затече смртта.

Творечкиот опус на професорот Димитар Димески го сочинуваат повеќе од 200 библиографски единици. Најголемиот дел од нив е посветен на македонскиот илинденски период. Во оваа бројка влегуваат и 10 монографии. Неговата прва капитална монографија „Македонското националноослободително движење во Битолскиот вилает (1893-1903 г.)“ е објавена во 1981 година. Книгата веднаш беше исцрпена и следната 1982 година доживеа второ издание. Во 1982 година за оваа дело професорот Димески ја доби престижната републичка награда „Гоце Делчев“, која се доделува „како општествено признание за особено значајни остварувања од интерес за Република Македонија во областа на науката“.

Во 1988 година професорот Димески ја објави својата прва монографија посветена на македонскиот револуционер, визионер, идеолог и предводник на македонското револуционерно националноослободително движење - Гоце Делчев. Во следната, 1989 година за оваа дело ја доби наградата „9 септември“ на градот Прилеп. Оттогаш почна наговата серија изданија за Гоце Делчев, кои перманентно беа научно дополнувани речиси до совршенство. Последната книга за Гоце Делчев се појави во 2003 година, по повод 100 - годишнината од загинавањето на Гоце Делчев. Едно од изданијата за Гоце Делчев професорот Димески го објави на англиски јазик, со што Делчевото дело стана достапно за светската јавност. Во меѓувреме, во 1993 година ја објави монографијата „Аферите во Битолскиот вилает 1895-1903 „.

Покрај споменатите монографии, проф. д-р Димитар Димески објави многу научни прилози, кои се застапени на страниците на списанието "Историја"; во "Гласникот на Институтот за национална историја"; "Годишниот зборник на Филозофскиот факултет во Скопје", потоа во списанијата: "Современост"; "Разгледни"; "Стремеж"; во зборникот трудови на Друштвото за наука и уметност - Прилеп, Зборникот трудови (ДНУ-Битола), во "Просветно дело", "Културен живот", во "Југословенски историски часопис", потоа во повеќе зборници за Гоце Делчев, Ѓорче Петров, Јане Сандански, Даме Груев; Прилеп и Прилепско; како и во разни зборници од повеќе научни симпозиуми.

Творечкиот опус на професорот Димески поседува високи научни вредности. Неговите дела пред сè ги карактеризираат следниве особености: темелност, сестраност, педантност, богатата акрибија, неверојатна смисла за синтеза и анализа, критички пристап кон изворите и литературата, специфичен јазик

и стил, концизна мисла и оригинален методолошки пристап. Притоа, тој поседува неверојатна интуиција. Оттука, еден наш академик со право Димески ќе го нарече „педантен истражувач“. Творечкиот опус на професорот Димески претставува цврста и неодминлива појдовна база за понатамошните проучувања за многу прашања, пројави, процеси, настани и личности од ил-инденскиот период. Тој создаде препознатлива историографска школа, која ќе продолжи да се негува и развива.

Проф. Димески поседуваше високи педагошки квалитети, доблести и одговорност. Неговата редовност и точност на часовите и вежбите едноставно восхитуваше. Студентите и колегите од Институтот за историја не паметат тој да изгубил час или пак да задоцнил. Неговите предавања беа темелни и сестрани, врз цврста научна заснованост. Беше строг и беспрекорно принципиелен прво кон себе, а потоа кон другите. Секогаш беше правичен и со изострени критериуми го вреднуваше квалитетот. Кај него не постоеше пристрасност.

Проф. д-р Димитар Димески од 1979 година активно беше вклучен во наставата на постдипломските студии на Институтот за историја. Притоа, беше ангажиран како ментор и член во многу комисији за оцена и одбрана на магистерски трудови. Истовремено беше ангажиран како ментор и член на комисији за оцена и одбрана на повеќе докторски дисертации. Тој дискретно ги темпираше одбраните да се совпаднаат со некој значаен настан, важен датум или верски празник. Тоа го правеше свесно и намерно со цел на настанот да му даде тежина, свеченост и долговечност. Случајност или судбина?! Тој почина токму на верскиот празник Иванден?!

Проф. д-р Димитар Димески земаше активно учество во управните органи и тела на Филозофскиот факултет и надвор од него. Притоа, беше раководител на Советот за постдипломски студии при Институтот за историја во 2 мандати и раководител на Институтот за историја во 3 мандати. Беше делегат при Советот на Филозофскиот факултет; член на советите на: Историскиот музеј на Македонија; Институтот за фолклор; Институтот за национална историја; Семинарот за македонски јазик, литература и култура; Интердисциплинарните студии за новинарство; како и на Научниот совет на ИНИ.

Покрај тоа, тој беше секретар на редакцијата на списанието "Историја"; секретар на редакцискиот одбор на "Годишниот зборник"; член и претседател на редакцискиот одбор на "Годишниот зборник на Филозофскиот факултет"; член на редакциите на списанието "Историја"; "Гласникот на институтот за национална историја"; ЈИЧ и други.

Тој беше и член во управата на Друштвото на историчарите; претседател на Комисијата за вреднување на резултатите од трудот на Филозофскиот факултет; член на Кадровската комисија; на Комисијата за одликување; Комисијата за стамбени прашања; Комисијата за наставни прашања и на Факултетскиот совет. Проф. д-р Димитар Димески беше член на повеќе одбори за одбележување значајни јубилеи и настани и организациски одбори на повеќе научни собири. Од 1983 година е дописен член на Друштвото за наука и уметност - Битола, а од март 1984 година е дописен член на ДНУ-Прилеп.

Покрај високите наставно-научни квалитети, професорот Димитар Димес-

ки поседуваше многу човечки, професионални и колегијални доблести и особини. Тој беше крајно скроман, но бескрајно упорен, одговорен, темелен, коректен и правичен. Перманентно и несебично ги поддржуваше помладите и се радуваше на нивното усовршување и унапредување. Ги стимулираше работливите. Беспштедно им помагаше на сите што го опкружуваа, притоа не штедејќи се себе.

Беше скроман, но чесан и доблестен. Беше строг, но правичен. До фанатизам беше одговорен кон обврските. Едноставно, како да беше програмиран. Никако не сакаше импровизации, но затоа, пак, со доблест ги респектираше вистинските вредности. Професорот Димески беше беспрекорно доследен и принципиелен, прво кон себе, а потоа кон другите. Тој беше цврста предводничка и незапирлива моторна сила, која ќе му недостига на Институтот за историја при Филозофскиот факултет.

Неговите доблести, принципи и коректност беа прифатени, почитувани и респектирани од сите колеги од Институтот за историја, од колективот на Филозофскиот факултет и од студентите.

Проф. д-р Димитар Димески беше голем македонски патриот. Бескрајно ја сакаше историјата на македонскиот народ. Меѓутоа, неговиот оптимистички дух беше насочен кон иднината на современата македонска држава. Тој го сакаше животот, сакаше да се дружи, иницирајќи разновидни поводи. Поради својата скромност, среќата ја доживуваше во едноставните работи и успехот на другите. Ги сакаше техниката, електрониката, филмот, музиката, литературата и поезијата. Не случајно пензионерските денови планираше да ги помине во Охрид, во древниот центар на македонската цивилизација и култура.

Ликот и делото на проф. д-р Димитар Димески ќе останат длабоко врежани во македонската историографија. Институтот за историја при Филозофскиот факултет беше горд што имаше таков колега. Неизмерна е нашата Благодарност за сè што стори за нас и за македонската историографија.

Ванчо Ѓорѓиев,
Институт за историја
Филозофски факултет-Скопје